

ст. викл. Шапенко Л.О.
Національний авіаційний університет

*Вплив творчості Т.Г. Шевченка на формування
української правової думки сучасності*

Українська державно-правова ідеологія має давню і складну історію свого розвитку. Своїм корінням вона сягає ще часів існування політико-правового життя Київської Русі, а значного піднесення набуває в період лібералізації суспільних відносин і підняття могутньої хвилі українського національного відродження на початку XIX століття.

Вагомий внесок у розвиток політичних та правових ідей зробив відомий український поет та діяч Т.Г. Шевченко. Свої задуми щодо національного визволення українського народу та створення федеративної республіки він реалізовував, будучи членом Кирило-Мефодіївського товариства, яке стало вершиною розвитку політичної думки першої половини XIX століття. Володіючи надзвичайною силою поетичного слова, Тарас Григорович справляв величезний вплив на погляди членів товариства, закликаючи їх відстоювати ідеал політичної свободи, соціальної рівності і братерства для українського та інших слов'янських народів.

Діяльність Т. Шевченка пов'язана насамперед з піднесенням ролі освіти в народних масах. Він сам складав шкільні підручники, а ненадруковані твори поширював рукописними списками. Так, відомі поеми політичної тематики «Сон», «Кавказ», «І мертвим, і живим ...» та інші зробили свій відбиток у формуванні національної свідомості українського народу, оскільки вони прямо закликали до опору національному та соціальному гніту, який панував тоді в Україні. Автор «Кобзаря» жив інтересами найширших мас населення, розділяв і горе, і радість, закликаючи їх відстоювати елементарні права. Майже всі твори Т. Шевченка пронизані ідеєю демократичного єднання визволених народів. А політичним ідеалом Шевченка була демократична республіка, в якій пріоритетним є самоврядування народу та колегіальна форма реалізації влади як гарантія від її сваволі.

В творчості Шевченка можна виокремити думки про розуміння права, в зміст якого вкладається поняття «праведного закону», тобто поєднання правди, істини та справедливості. В своїх поглядах він дотримувався концепції природного права, тому одним із перших визнав і відтворив у своїх творах розуміння тієї обставини, що тільки соціально справедливе може бути правом, причому закони соціальної справедливості, як і природні закони та природні права людини, не можуть бути підвладними свавіллю державної влади, а повинні захищати, в першу чергу, людські цінності.

Формування праворозуміння та розвиток правової думки сучасного суспільства неможливі без засвоєння філософсько-правової спадщини, створеної протягом тисячоліть в рамках різних концепцій природного права.

А особливе значення мають теоретичні погляди Т.Г. Шевченка, в яких простежується бажання вирішення проблем соціального буття українського народу. Творчість Шевченка має неоціненне значення для визволення України від поневолення та побудови політико-правової держави, оскільки, прийнята безмежною любов'ю до своєї землі та українського народу, вона ґрунтується на думках про самостійність України.

Творчість Т. Шевченка є досить актуальною і в наші дні, оскільки, незважаючи на здобуття незалежності, Україна є ще досить молодою державою, яка знаходиться на шляху розбудови політичної, правової, соціальної та інших систем, здатних забезпечити потреби більшості верств населення. Проблеми ж організації сучасної державної влади та політичного життя, що виникають в процесі демократизації українського суспільства, повинні вирішуватися з використанням досвіду, різних підходів та поглядів діячів минулих літ з метою попередження помилок та пошуку нових досконаліших моделей влади та кращих форм її зв'язку з правом.

Т.Г. Шевченко мріяв про утвердження соціальної рівності та політичної свободи, закликав український народ відстоювати свої інтереси та права. Державу він вбачав як найдосконалішу та найвищу форму організації всіх духовних і матеріальних сил нації. Тому нам, сучасним українцям, необхідно аналізувати, використовувати та примножувати здобутки таких видатних людей, як Тарас Григорович Шевченко.

УДК 340.12.89

ст. викладач Рибакова Л.М.

Пізнавальна концепція Т.Г. Шевченка

У творчості Тараса Шевченка відчувається підвищений інтерес до проблем істини й буття, процесу пізнання загалом. Основний внесок поета, який піднімає концепцію пізнання в українській філософії на новий щабель, пов'язаний із введенням у теоретичний аналіз *народу як соціально-історичного суб'єкта*, що творить знання й культуру. Саме філософське дослідження «народного пізнання» виводить концепцію пізнання із вузьких рамок індивідуального психологізму на якісно новий рівень.

Пізнання аналізується Шевченком як життєва даність, властива всім народам, які існують від бога рівними. Бог при цьому – не Христос, а своєрідний синкретичний образ властивої світові творчої здатності, що однаково притаманна всім націям. Проте останні забули свій обов'язок з цим зрівняльним світовим початком, віддавши себе дияволу. Ознакою диявола є ідолопоклоніння. *Суть і зміст процесу пізнання* вбачається в тому, щоб «згадати бога», як природний закон буття, зруйнувати за допомогою просвіти витворених духом диявола богів, повернути народам втрачену ними природну рівність і свободу. Таке повернення можливе, якщо народи збагнуть хибність своїх богів і перейдуть межу безплідної боротьби між собою.